ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 20.9.2022 г.
COM(2022) 479 final

2022/0294 (NLE)
SENSITIVE*

Предложение за

РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЪВЕТА

за изменение на Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350 за предоставяне на временна подкрепа на Република Литва съгласно Регламент (ЕС) 2020/672 с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредните обстоятелства вследствие на избухването на COVID-19

* Distribution only on a 'Need to know' basis - Do not read or carry openly in public places. Must be stored securely and encrypted in storage and transmission. Destroy copies by shredding or secure deletion. Full handling instructions https://europa.eu/!db43PX

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

С Регламент (ЕС) 2020/672 („Регламентът за SURE“) се урежда предоставянето на финансова помощ от Съюза на държавите членки, които изпитват или са сериозно застрашени от тежък икономически шок, причинен от избухването на COVID-19. Предвидената в Регламента за SURE подкрепа е предназначена преди всичко за финансирането на схеми за подпомагане на работата на непълно работно време или подобни мерки за защита на работниците и служителите, както и на самостоятелно заетите лица, и съответно — за намаляване на последиците от безработица и загуба на доходи, както и, в допълнителен аспект, за финансирането на някои здравни мерки, по-специално на работното място.

На 7 август 2020 г. Литва поиска финансова помощ от Съюза, с която да допълни националните си усилия за преодоляване на въздействието от избухването на COVID-19 и на социално-икономическите му последици за работниците и самостоятелно заетите лица, и на 25 септември 2020 г. със своето Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350 Съветът предостави да държавата финансова помощ.

На 11 март 2021 г. Литва отново поиска финансова помощ от Съюза по силата на Регламента за SURE. Във връзка с това искане Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350 на Съвета беше изменено с Решение за изпълнение (ЕС) 2021/678 на Съвета от 23 април 2021 г.

На 8 август 2022 г. Литва поиска за трети път финансова помощ от Съюза по силата на Регламента за SURE.

В изпълнение на член 6, параграф 2 от Регламента за SURE Комисията се консултира с литовските власти, за да провери внезапното и съществено увеличение на извършените и планираните разходи, пряко свързани с мерките на трудовия пазар на Литва, причинени от пандемията от COVID-19. По-специално това се отнася до съществуващите мерки, посочени в Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350 на Съвета:

а) схема за изплащане на субсидии на работодателите за покриване на прогнозните заплати на наетите лица, които е трябвало да спрат да работят за даден период, като подкрепа по време на карантина или извънредно положение. Преди 1 януари 2021 г. работодателят е можел да избира дали със субсидиите да покрива 70 % от заплатата, до максимален размер 1,5 пъти от минималната работна заплата, или 90 % от заплатата (100 % за наетите лица на възраст 60 години и повече), до максимален размер, равняващ се на размера на минималната работна заплата. От 1 януари 2021 г. работодателят може да получава субсидии, за да покрие 100 % от заплатата, но не повече от 1,5 пъти минималната работна заплата. Възползвалите се от схемата работодатели трябва да запазят поне 50 % от персонала си най-малко три месеца след края на периода на субсидиране.

б) схема за изплащане на субсидии за наетите лица, които възобновяват работа след период на спиране на работата, за период до шест месеца след завръщането им на работа. Преди 1 юли 2021 г. за субсидиите се прилагаше горна граница на равнище минимална работна заплата или два пъти

минималната работна заплата в зависимост от икономическата дейност, извършвана от работодателя. Размерът на изплатените субсидии през първия и втория месец след завръщането на работа на наетото лице би могъл да достигне 100 % от заплатата му, през третия и четвъртия месец — 50 %, а през петия и шестия месец — 30 %. От 1 юли 2021 г. субсидии се изплащаха и за наетите лица, които възобновяват работа след период на спиране на работата, за период до два месеца след завръщането им на работа. Субсидията през първия месец се състои от 100 % от заплатата на служителя, но не повече от 0,9 пъти минималната работна заплата, през втория месец — 100 % от заплатата на служителя, но не повече от 0,6 пъти минималната работна заплата. Тези субсидии могат да се приемат за подобна мярка на схемите за подпомагане на работата на непълно работно време съгласно Регламент (ЕС) 2020/672, тъй като целта им е била да подпомогнат доходите на наетите лица и да спомогнат за запазването на съществуващите трудови правоотношения.

Литва е предоставила на Комисията необходимите сведения.

Предвид наличните доказателства Комисията предлага на Съвета да приеме решение за изпълнение, с което на Литва по силата на Регламента за SURE да се предостави финансова помощ в подкрепа на горепосочените мерки.

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката**

Настоящото предложение е напълно съобразено с Регламент (ЕС) 2020/672, по силата на който е изготвено.

С настоящото предложение се допълва друг правен инструмент на Съюза за предоставяне на подкрепа на държавите членки при извънредни ситуации — Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета от 11 ноември 2002 г. за създаване на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз („Регламент (ЕО) № 2012/2002“). На 30 март 2020 г. бе приет Регламент (ЕС) 2020/461 на Европейския парламент и на Съвета, с който в обхвата на посочения инструмент се включват тежките извънредни ситуации в областта на общественото здраве и се определят конкретни действия, отговарящи на условията за финансиране.

- **Съгласуваност с други политики на Съюза**

Предложението е част от набор от мерки, разработени в отговор на настоящата пандемия от COVID-19, като „инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса“, и допълва други инструменти в подкрепа на заетостта, като Европейския социален фонд и Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ)/InvestEU. Като предвижда заемането на средства и след това отпускането на заеми в подкрепа на държавите членки в този конкретен случай на пандемия от COVID-19, настоящото предложение служи като втора защитна линия за финансиране на схеми за подпомагане на работата на непълно работно време и подобни мерки, които спомагат за съхраняването на работните места и съответно за защитата на работниците и служителите, както и на самостоятелно заетите лица срещу риска от безработица.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

- **Правно основание**

Правното основание на настоящия инструмент е Регламент (ЕС) 2020/672 на Съвета.

- **Субсидиарност (при неизключителна компетентност)**

Предложението е в резултат на отправено от държава членка искане и като проява на европейската солидарност предоставя на тази засегната от избухването на COVID-19 държава членка финансова помощ от Съюза под формата на временни заеми. Като втора защитна линия такава финансова помощ ще облекчи временно увеличените публични разходи на правителството за схеми за подпомагане на работата на непълно работно време и подобни мерки и ще спомогне за съхраняването на работните места и оттам — за защитата на работниците и служителите, както и на самостоятелно заетите лица срещу риска от безработица и загуба на доходи.

Тази подкрепа ще е от полза на засегнатото население и ще смекчи прякото социално и икономическо въздействие, причинено от настоящата криза с COVID-19.

- **Пропорционалност**

Предложението е съобразено с принципа на пропорционалност. То не надхвърля необходимото за постигането на целите на инструмента.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

- **Консултации със заинтересованите страни**

Предложението трябваше да се изготви в съкратени срокове, за да може да се приеме своевременно от Съвета, поради което не беше възможно да се проведе консултация със заинтересованите страни.

- **Оценка на въздействието**

Поради спешния характер на предложението не беше направена оценка на въздействието.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Комисията следва да може да заема средства на финансовите пазари, които след това да предоставя в заем на държавата членка, искаща финансова помощ по инструмента SURE.

Освен предоставянето на гаранции от държавите членки са предвидени и други мерки с оглед на финансовата стабилност на схемата:

- стриктен и консервативен подход към финансовото управление;
- изграждане на портфейл от заеми с цел ограничаване на риска от концентрация, годишната експозиция и прекомерната експозиция на отделни държави членки, като същевременно се осигурят достатъчни средства за най-нуждаещите се държави членки; както и
- възможности за подновяване на дълга.

2022/0294 (NLE)

Предложение за

РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЪВЕТА

за изменение на Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350 за предоставяне на временна подкрепа на Република Литва съгласно Регламент (ЕС) 2020/672 с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредните обстоятелства вследствие на избухването на COVID-19

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2020/672 на Съвета от 19 май 2020 г. за създаване на Европейски инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) вследствие на избухването на COVID-19[1], и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

(1) По искане на Литва от 7 август 2020 г., Съветът, посредством Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350[2] отпусна финансова помощ на Литва под формата на заем с максимален размер от 602 310 000 EUR и с максимален среден срок до падежа от 15 години и със срок на разполагаемост от 18 месеца, с която да допълни националните усилия на Литва за преодоляване на въздействието от избухването на COVID-19 и на неговите социално-икономически последици за работниците и самостоятелно заетите лица.

(2) Заемът трябваше да се използва от Литва за финансиране на схемите за подпомагане на работата при непълно работно време и подобни мерки, както е посочено в член 3 от Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350.

(3) По второ искане на Литва от 11 март 2021 г., Съветът, посредством Решение за изпълнение (ЕС) 2021/678[3] за изменение на Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350 отпусна допълнителна финансова помощ на Литва в размер на 354 950 000 EUR чрез увеличение на максималния размер на заема до 957 260 000 EUR и с максимален среден срок до падежа от 15 години и със срок на разполагаемост от 18 месеца, с която да допълни националните усилия на Литва за преодоляване

[1] ОВ L 159, 20.5.2020 г., стр. 1.

[2] Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350 на Съвета от 25 септември 2020 г. за предоставяне на временна подкрепа на Република Литва съгласно Регламент (ЕС) 2020/672 с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредните обстоятелства вследствие на избухването на COVID-19, ОВ L 314, 29.9.2020 г., стр. 35.

[3] Решение за изпълнение (ЕС) 2021/678 на Съвета от 23 април 2021 г. за изменение на Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350 за предоставяне на временна подкрепа на Република Литва съгласно Регламент (ЕС) 2020/672 с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредните обстоятелства вследствие на избухването на COVID-19, ОВ L 144, 27.4.2021 г., стр. 12.

на въздействието от избухването на COVID-19 и на неговите социално-икономически последици за работниците и самостоятелно заетите лица.

(4) Допълнителният заем трябваше да се използва от Литва за финансиране на схемите за подпомагане на работата при непълно работно време и подобни мерки, както е посочено в член 3 от Решение за изпълнение (ЕС) 2021/678 за изменение на Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350.

(5) Избухването на COVID-19 блокира значителна част от работната сила в Литва. Това доведе до внезапно и съществено увеличение на публичните разходи в Литва, свързани с мерките, посочени в член 3, букви а) и б) от Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350.

(6) Избухването на COVID-19 и предприетите от Литва през 2020 г., 2021 г. и 2022 г. извънредни мерки за преодоляване на разпространението на вируса и на социално-икономическите и свързаните със здравето последици от него се отразиха и все още се отразяват изключително сериозно върху публичните финанси. През 2020 г. дефицитът по консолидирания държавен бюджет на Литва достигна 7,3 % от брутния вътрешен продукт (БВП), а консолидираният държавен дълг — 46,6 % от БВП, а тези стойности намаляха съответно до 1,0 % и 44,3 % към края на 2021 г. Според прогнозата на Комисията за Литва от пролетта на 2022 г., към края на 2022 г. дефицитът по консолидирания държавен бюджет се очаква да достигне 4,6 % от БВП, а консолидираният държавен дълг — 42,7 % от БВП. Според междинната прогноза на Комисията за Литва от лятото на 2022 г., през 2022 г. БВП се очаква да се увеличи с 1,9 %.

(7) На 8 август 2022 г. Литва поиска допълнителна финансова помощ от Съюза в размер на 141 800 000 EUR с цел да продължи да допълва националните си усилия, предприети през 2020 г., през 2021 г. и 2022 г. за преодоляване на въздействието от избухването на COVID-19 и неговите социално-икономически последици за работниците. По-специално Литва удължи допълнително или измени схемите за подпомагане на работата при непълно работно време и подобни мерки, посочени в съображения 8—9.

(8) В „Закона за заетостта № XII-2470“ от 21 юни 2016 г., изменен със „Закон № XIII-2822“ от 17 март 2020 г., „Закон № XIII-2846“ от 7 април 2020 г., „Закон № XIII-3005“ от 4 юни 2020 г., „Закон № XIV-131“ от 23 декември 2020 г., „Закон № XIV-351“ от 27 май 2021 г. и „Закон № XIV-911“ от 20 януари 2022 г.([4]), както е посочено в член 3, буква а) от Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350, Литва въведе схема за изплащане на субсидии на работодателите за покриване на прогнозните заплати на наетите лица, които е трябвало да спрат да работят за даден период, като подкрепа по време на карантина или извънредно положение. Преди 1 януари 2021 г. работодателят е можел да избира дали със субсидиите да покрива 70 % от заплатата, до максимален размер 1,5 пъти от минималната работна заплата, или 90 % от заплатата (100 % за наетите лица на възраст 60 години и повече), до максимален размер, равняващ се на размера на минималната работна заплата. От 1 януари 2021 г. работодателят може да получава субсидии, за да покрие 100 % от заплатата, но не повече от 1,5 пъти минималната работна заплата. Възползвалите се

[4] TAR № 05703 от 18 март 2020 г., TAR № 07511 от 9 април 2020 г., TAR № 12829 от 11 юни 2020 г., TAR № 28988 от 29 декември 2020 г., TAR № 13151 от 9 юни 2021 г., TAR № 01287 от 27 януари 2022 г.

от схемата работодатели трябва да запазят поне 50 % от персонала си най-малко три месеца след края на периода на субсидиране.

(9) Съгласно „Закон за заетостта № XII-2470“ от 21 юни 2016 г., изменен със „Закон № XIII-3005“ от 4 юни 2020 г. и „Закон № XIV-351“ от 27 май 2021 г.([5]), както е посочено в член 3, буква б) от Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350, преди 1 юли 2021 г. субсидии са били изплащани и на служители, които възобновяват работа след период на спиране на работата, за период до шест месеца след завръщането им на работа. Като се спазва горна граница, равняваща се на минималната работна заплата или два пъти минималната работна заплата, в зависимост от стопанската дейност на работодателя, размерът на изплатените субсидии през първия и втория месец след завръщането на работа на наетото лице би могъл да достигне 100 % от заплатата му, през третия и четвъртия месец — 50 %, а през петия и шестия месец — 30 %. От 1 юли 2021 г. субсидии се изплащаха и за наетите лица, които възобновяват работа след период на спиране на работата, за период до два месеца след завръщането им на работа. Субсидията през първия месец се състои от 100 % от заплатата на служителя, но не повече от 0,9 пъти минималната работна заплата, през втория месец — 100 % от заплатата на служителя, но не повече от 0,6 пъти минималната работна заплата. Тези субсидии могат да се приемат за подобна мярка на схемите за подпомагане на работата на непълно работно време съгласно Регламент (ЕС) 2020/672, тъй като целта им е била да подпомогнат доходите на наетите лица и да спомогнат за запазването на съществуващите трудови правоотношения.

(10) Литва изпълнява условията по член 3 от Регламент (ЕС) 2020/672 за отпускане на финансова помощ. Литва предостави на Комисията подходящи доказателства, че, считано от 1 февруари 2020 г., нейните извършени и планирани публични разходи са се увеличили с 1 264 915 309 EUR в резултат на националните мерки за справяне със социално-икономическите последици от избухването на COVID-19. Това представлява внезапно и съществено увеличение, тъй като е свързано и с разширяването или изменението на действащи национални мерки, пряко свързани с режима на работа при непълно работно време и подобни мерки, които обхващат значителна част от предприятията и работната сила в Литва. Литва възнамерява да финансира 144 350 000 EUR от увеличения размер на разходите със средства на Съюза от бюджета на ЕС и 21 505 309 EUR със свои средства.

(11) В съответствие с член 6 от Регламент (ЕС) 2020/672 Комисията се консултира с Литва и провери внезапното и съществено увеличение на извършените и планирани публични разходи, пряко свързани с посочените в искането от 8 август 2022 г. схеми за подпомагане на работата на непълно работно време и подобни мерки.

(12) Поради това на Литва следва да се предостави финансова помощ, за да ѝ се съдейства да се справи със социално-икономическите последици от тежкия икономически шок, причинен от избухването на COVID-19. Комисията следва да вземе решенията относно падежа, размера и отпускането на траншовете и вноските в тясно сътрудничество с националните органи.

(13) Като се има предвид, че срокът на разполагаемост, посочен в Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350, е изтекъл, е необходим нов срок на разполагаемост

[5] TAR № 12829 от 11 юни 2020 г., TAR № 13151 от 9 юни 2021 г.

за допълнителната финансова помощ. Срокът на разполагаемост на финансовата помощ от 18 месеца, предоставена с Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350, следва да бъде удължен с 21 месеца, вследствие на което общият срок на разполагаемост следва да бъде 39 месеца, считано от първия ден след влизането в сила на Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350.

(14) Литва и Комисията следва да вземат предвид настоящото решение в споразумението за заем, посочено в член 8, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2020/672.

(15) Настоящото решение не засяга резултата от евентуални процедури относно нарушения на функционирането на вътрешния пазар, които биха могли да бъдат открити, по-специално по силата на членове 107 и 108 от Договора. То не отменя посоченото в член 108 от Договора изискване към държавите членки да уведомяват Комисията за случаите на евентуална държавна помощ.

(16) Литва следва редовно да уведомява Комисията за изпълнението на планираните публични разходи, за да ѝ позволи да прецени доколко те са били изпълнени от Литва.

(17) Решението за предоставяне на финансова помощ се взима с отчитане на съществуващите и очакваните нужди на Литва, както и на исканията за финансова помощ съгласно Регламент (ЕС) 2020/672, които вече са представени или за които е планирано да бъдат представени от други държави членки, при прилагане на принципите на равно третиране, солидарност, пропорционалност и прозрачност,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1350 се изменя, както следва:

(1) Член 2 се изменя, както следва:

а) параграф 1 се заменя със следното:

„1. Съюзът отпуска на Литва заем с максимален размер 1 099 060 000 EUR. Максималният среден срок до падежа на заема е 15 години.“;

б) параграф 2 се заменя със следното:

„2. Срокът на разполагаемост на предоставената с настоящото решение финансова помощ е 39 месеца, считано от първия ден след датата, на която настоящото решение поражда действие.

в) параграф 4 се заменя със следното:

„4. Отпускането на първия транш зависи от влизането в сила на споразумението за заем, посочено в член 8, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2020/672. Всеки следващ транш се отпуска в съответствие с условията на посоченото споразумение за заем или, когато е приложимо, зависи от влизането в сила на

допълнение към него или на изменено споразумение за заем, сключено между Литва и Комисията, което заменя първоначалното споразумение за заем.“;

(2) Член 3 се заменя със следното:

„Член 3

Литва може да финансира следните мерки:

а) субсидиите за заплати за периода на спиране на работа, предвидени в член 41 от „Закон за заетостта № XII-2470“ от 21 юни 2016 г., последно изменен със „Закон № XIV-911“ от 20 януари 2022 г.;

б) субсидиите за заплати след период на спиране на работа, предвидени в член 41 от „Закон за заетостта № XII-2470“ от 21 юни 2016 г., последно изменен със „Закон № XIV-351“ от 27 май 2021 г.;

в) помощите за самостоятелно заетите лица, предвидени в член 5-1 от „Закон за заетостта № XII-2470“ от 21 юни 2016 г., изменен през 2020 г.;

г) помощите за самостоятелно заетите лица в селското стопанство, предвидени в член 5-2 от „Закон за заетостта № XII-2470“ от 21 юни 2016 г., изменен през 2020 г.“ .

Член 2

Адресат на настоящото решение е Република Литва.

Съставено в Брюксел на […] година.

За Съвета
Председател